

Sygn. akt SDI 28/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 listopada 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Siuchniński (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Małgorzata Gierszon

SSN Tomasz Grzegorzczak

Protokolant Anna Kuras

przy udziale Zastępcy Głównego Rzecznika Dyscyplinarnego Krajowej Izby
Radców Prawnych,

w sprawie radcy prawnego **M. K.**

obwinionego z art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 15 listopada 2012 r.

kasacji, wniesionych przez Ministra Sprawiedliwości na niekorzyść obwinionego
oraz obrońcę obwinionego

od orzeczenia Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Krajowej Izby Radców Prawnych
w [...]

z dnia 9 marca 2012 r.,

zmieniającego orzeczenie Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego w [...]

z dnia 8 sierpnia 2011 r.,

uchyla orzeczenie Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Krajowej Izby Radców Prawnych z dnia 9 marca 2012 r. w zaskarżonej części (tj. w części obejmującej orzeczenie o karze pozbawienia prawa wykonywania zawodu, orzeczonej za czyn przypisany obwinionemu w pkt 1 orzeczenia Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego w [...] z dnia 8 sierpnia 2011 r.) i w tym zakresie

sprawę przekazuje Wyższemu Sądowi Dyscyplinarnemu Krajowej Izby Radców Prawnych do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

UZASADNIENIE

Radca prawny M. K. został obwiniony o to, że:

I. w okresie co najmniej od grudnia 2008 r. do dnia 2 lutego 2010 r., w [...], nie zachował należytej staranności i uchybił godności zawodowej radcy prawnego w zakresie należytego kontaktu z klientami, w tym nie przekazał żadnej informacji o biegu sprawy i nie odpowiedział na kierowaną korespondencję w zakresie spraw, związanych z prowadzeniem pomocy prawnej na rzecz M. N. oraz A. Z. w zakresie powierzonych mu spraw, dotyczących masy spadkowej po matce wyżej wymienionych, w tym odnoszących się do nieruchomości położonej w [...], jak również nie zareagował na telefoniczne interwencje i zapytania o bieg tych spraw oraz nie zwrócił dokumentów związanych z tymi sprawami, mimo pisemnych żądań, działając przez to na szkodę pokrzywdzonych,

tj. popełnienia przewinienia dyscyplinarnego określonego w art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych (t.j. Dz. U. z 2010 r. Nr 10, poz. 65 ze zm.; dalej: u.r.p.) w zw. z art. 6 ust. 1 i 2 oraz art. 28 ust. 5 i 11 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego;

II. w okresie co najmniej od lutego 2010 r. do dnia 16 listopada 2010 r., w [...], nie zachował należytej staranności i uchybił godności zawodowej radcy prawnego oraz naruszył jedną z podstawowych wartości zawodu radcy prawnego, tj. zasadę zaufania do niego zarówno w sferze publicznej, jak i prywatnej w ten sposób, że będąc najemcą lokalu użytkowego przy ul. G., w ramach prowadzonej przez siebie działalności gospodarczej jako Kancelaria Prawnicza „[...]”, w krótkim czasie po zawarciu umowy najmu tego lokalu przestał wywiązywać się z obowiązku opłacania czynszu wobec wynajmującej lokal spółki F. Sp. z o.o., którego łączna kwota do dnia złożenia przez pokrzywdzonego zawiadomienia wynosiła 7 998 zł, a ponadto swoim zachowaniem doprowadził do wszczęcia postępowania sądowego, sygn. akt [...], zakończonego uzyskaniem przez pokrzywdzonego nakazu zapłaty, jak również nie wykonał ostatecznego wezwania do zapłaty w tej sprawie oraz z naruszeniem warunków umowy, nie informując pokrzywdzonego, opuścił

wynajmowany lokal, pozostawiając go w stanie narażającym na zagrzybienie, a ponadto niemożliwymi czyniąc wszelkie próby skontaktowania się z nim, podejmowane przez pokrzywdzonego, czym działał na szkodę pokrzywdzonej spółki F. Sp. z o.o.,

tj. popełnienia przewinienia dyscyplinarnego określonego w art. 64 ust. 1 u.r.p. w zw. z art. 6 ust. 1 i 2 oraz art. 19 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego;

III. w okresie co najmniej od 5 listopada 2010 r. do dnia 1 marca 2011 r., w [...], nie zachował należytej staranności i uchybił godności zawodowej radcy prawnego oraz naruszył jedną z podstawowych wartości zawodu radcy prawnego, tj. zasadę zaufania do niego zarówno w sferze publicznej jak i prywatnej w ten sposób, że będąc najemcą lokalu użytkowego przy ul. U. w ramach prowadzonej przez siebie działalności gospodarczej, jako Kancelaria Prawnicza „[...]”, od samego początku trwania umowy uchylał się od opłacania wystawianych przez wynajmującego M. P. rachunków w kwocie co najmniej 6 663 zł, unikał wszelkiego kontaktu z wynajmującym oraz pomimo rozwiązania umowy najmu nie opuścił lokalu w wyznaczonym terminie, nie oddał najemcy kluczy ani protokolarnie nie zdał wynajmowanego lokalu oraz pozostawił zajmowany przez siebie lokal w stanie pogorszonym, to jest ze zniszczoną podłogą oraz zabrudzeniami wymagającymi ponownego malowania, którego koszt przewyższył kaucję w wysokości 1 300 zł oraz unikał również wszelkiego kontaktu z pokrzywdzonym, czym działał na szkodę pokrzywdzonego M. P.,

tj. popełnienia przewinienia dyscyplinarnego określonego w art. 64 ust. 1 u.r.p. w zw. z art. 6 ust. 1 i 2 oraz art. 19 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego;

IV. w okresie co najmniej od lipca 2008 r. do dnia 1 czerwca 2011 r., w [...], uchybił godności zawodu radcy prawnego zarówno w sferze publicznej, jak i prywatnej, podważając zaufanie do niego w ten sposób, że pomimo wystawionego przez Sąd Rejonowy w [...] nakazu zapłaty z dnia 6 lutego 2007 r., w sprawie o sygn. [...], nie wykonując tego nakazu dotyczącego zapłaty kwoty 9 600 zł, wraz z odsetkami ustawowymi na rzecz J. O. oraz z powodu braku jakiegokolwiek kontaktu w sprawie zapłaty zadłużenia z tego tytułu, jak i dobrowolnych wpłat, uczynił egzekucję bezskuteczną, czym działał na szkodę J. O.,

tj. popełnienia przewinienia dyscyplinarnego określonego w art. 64 ust. 1 u.r.p. w zw. z art. 6 ust. 1 i 2 oraz art. 19 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego.

Okręgowy Sąd Dyscyplinarny Okręgowej Izby Radców Prawnych orzeczeniem z dnia 8 sierpnia 2011 r., uznał obwinionego radcę prawnego M. K. za winnego popełnienia zarzucanych mu deliktów dyscyplinarnych i za każdy z nich wymierzył mu karę nagany z ostrzeżeniem oraz karę pieniężną w wysokości po 1250 zł.

Od tego orzeczenia odwołanie do Wyższego Sądu Dyscyplinarnego złożył Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych w [...], zarzucając rozstrzygnięciu obrazę prawa materialnego polegającą na:

- wymierzeniu za każdy z przypisanych obwinionemu czynów dwóch kar dyscyplinarnych, tj. kary nagany z ostrzeżeniem oraz kary pieniężnej w wysokości po 1250 zł, w sytuacji gdy przepisy ustawy o radcach prawnych dopuszczają możliwość orzeczenia za każde z przewinień wyłącznie jednej z katalogu kar, określonych w art. 65 ust. 1 pkt 1-4 u.r.p.,
- wymierzeniu kary pieniężnej za każdy z przypisanych czynów poniżej minimalnej ustawowej wysokości, tj. poniżej połowy przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w gospodarce narodowej za miesiąc poprzedzający datę orzeczenia dyscyplinarnego.

W konkluzji odwołania Rzecznik Dyscyplinarny wniósł o zmianę orzeczenia Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego i wymierzenie obwinionemu za każdy z przypisanych mu czynów kary dyscyplinarnej pozbawienia prawa do wykonywania zawodu radcy prawnego.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny Krajowej Izby Radców Prawnych orzeczeniem z dnia 9 marca 2012 r., zmienił zaskarżone orzeczenie Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego w [...] w ten sposób, że wymierzył obwinionemu:

1. za czyn opisany w pkt I karę pozbawienia prawa wykonywania zawodu na okres lat trzech,
2. za czyn opisany w pkt II karę nagany z ostrzeżeniem,
3. za czyn opisany w pkt III karę nagany z ostrzeżeniem,
4. za czyn opisany w pkt IV karę nagany z ostrzeżeniem.

W pozostałym zakresie utrzymał w mocy zaskarżone orzeczenie.

Od tego orzeczenia kasację wniósł Minister Sprawiedliwości na niekorzyść obwinionego oraz obrońca obwinionego.

Minister Sprawiedliwości podniósł zarzut rażącego naruszenia prawa materialnego, tj. art. 65 ust. 1 pkt 4 w zw. z art. 65 ust. 2c u.r.p., poprzez błędną

wykładnię, polegającą na przyjęciu, że przepisy te pozwalają na określenie terminu obowiązywania kary pozbawienia prawa do wykonywania zawodu radcy prawnego i w konsekwencji niewłaściwe zastosowanie tego przepisu. Wniósł o uchylenie orzeczenia Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Krajowej Izby Radców Prawnych w zaskarżonej części i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

Obrońca obwinionego podniósł zarzut rażącego naruszenia prawa materialnego, tj. art. 65 ust. 1 pkt 3 u.r.p. oraz zarzut rażącej niewspółmierności kary, orzeczonej w pkt 1 zaskarżonego orzeczenia i wniósł o uchylenie orzeczenia w zaskarżonej części i przekazanie sprawy w tym zakresie do ponownego rozpoznania Wyższemu Sądowi Dyscyplinarnemu Krajowej Izby Radców Prawnych przy pozostawieniu temu Sądowi rozstrzygnięcia co do kosztów postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja Ministra Sprawiedliwości zasługuje na uwzględnienie. Niezasadne bądź przedwczesne okazały się natomiast zarzuty podniesione przez obrońcę obwinionego.

Podzielając zasadność zarzutu wskazanego w *petitum* kasacji Ministra Sprawiedliwości stwierdzić należy, że w art. 65 ust. 1 u.r.p. ustanowiony został katalog kar dyscyplinarnych, wśród których znajduje się kara zawieszenia prawa do wykonywania zawodu radcy prawnego (ust. 3) oraz odrębnie kara pozbawienia prawa do wykonywania zawodu (ust. 4). Pierwsza ze wskazanych sankcji ma charakter względnie oznaczony i jest wymierzana na okres od 3 miesięcy do 5 lat. Natomiast istota i normatywna konstrukcja drugiej, najsurowszej z kar dyscyplinarnych wskazuje jednoznacznie, że może być ona orzekana jedynie bezterminowo. Odrębną kwestią jest natomiast możliwość ubiegania się o ponowny wpis na listę radców prawnych obwinionego, wobec którego orzeczono karę pozbawienia wykonywania zawodu radcy prawnego, skutkującą skreśleniem obwinionego z listy radców prawnych. W związku z uznaniem przez Trybunał Konstytucyjny, że art. 65 ust. 2 c u.r.p., w zakresie, w jakim zawiera sformułowanie "bez prawa ubiegania się o ponowny wpis", jest niezgodny z art. 65 ust. 1 w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP (zob. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 18 października 2010 r., sygn. akt K 1/09, Dz.U. z 2010 r., Nr 200, poz. 1236, pkt 2.5) brak jest podstaw dla dożywotniego pozbawienia obwinionego takiego prawa, albowiem byłoby to sprzeczne z konstytucyjną wolnością wyboru i wykonywania zawodu. Trzeba jednak podkreślić, że powyższa konstatacja w żadnym razie nie

wpływa na modyfikację wykładni art. 65 ust. 1 pkt 4 u.r.p., która miałaby prowadzić do przyjęcia terminowego charakteru kary dyscyplinarnej pozbawienia prawa do wykonywania zawodu radcy prawnego.

Z tego względu wymierzenie przez Wyższy Sąd Dyscyplinarny Krajowej Izby Radców Prawnych obwinionemu M. K. kary pozbawienia prawa wykonywania zawodu na okres 3 lat uznać należy za rażącą obrazę prawa materialnego, na gruncie którego brak jest podstaw do określania temporalnej granicy obowiązywania kary pozbawienia prawa do wykonywania zawodu radcy prawnego.

Rację ma również Minister Sprawiedliwości, wskazując na brak w uzasadnieniu orzeczenia Wyższego Sądu Dyscyplinarnego rozważań w zakresie zmiany kary dyscyplinarnej za pierwszy z zarzucanych czynów. Całkowite pominięcie tego zagadnienia w uzasadnieniu niewątpliwie musi zostać uznane za rażącą obrazę art. 424 § 2 k.p.k. w zw. z art. 458 k.p.k. w zw. z art. 74¹ u.r.p., zwłaszcza jeśli uwzględni się fakt, że w wyniku orzeczenia Sądu drugiej instancji doszło do znacznego zaostrzenia sankcji za pierwsze z przypisanych obwinionemu przewinień dyscyplinarnych. Ten brak uniemożliwia zweryfikowanie prawidłowości orzeczenia drugoinstancyjnego, gdy idzie o przesłanki zaostrzenia wymiaru kary.

Wobec stwierdzenia powyższych uchybień, stwarzających konieczność uchylenia zaskarżonego wyroku w części dotyczącej orzeczenia o karze dyscyplinarnej za pierwszy z zarzucanych obwinionemu czynów, za przedwczesne należało uznać rozpoznawanie zarzutu rażącej niewspółmierności tej kary, podniesionego w kasacji obrońcy obwinionego, który będzie mógł zostać rozważony dopiero wówczas, gdy w rozpoznawanej sprawie podstawa wymiaru kary zostanie poprawnie zastosowana, a sąd odwoławczy wyrazi swoje stanowisko co do okoliczności, które miał na względzie przy wymiarze kary.

Za chybiony natomiast należało uznać zarzut obrazy art. 65 ust. 1 pkt 3 u.r.p., albowiem oczywiste jest to, że Wyższy Sąd Dyscyplinarny orzekł w zakresie zmiany wyroku Sądu *a quo* co do kary dyscyplinarnej za pierwszy czyn karę pozbawienia prawa do wykonywania zawodu, a nie jego zawieszenia. Z faktu, że Sąd ten wskazał na cezurę czasową pozbawienia prawa wykonywania zawodu radcy prawnego nie wynika, że orzeczona kara była rodzajowo różna i polegała jedynie na zawieszeniu prawa wykonywania zawodu, czemu przeczy treść rozstrzygnięcia, w którym mowa jest wyraźnie o wymierzeniu kary pozbawienia prawa wykonywania zawodu.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Wyższy Sąd Dyscyplinarny Krajowej Izby Radców Prawnych rozważy kwestę wymiaru kary dla obwinionego za pierwszy z przypisanych mu deliktów dyscyplinarnych i zgodnie ze wskazaniami art. 424 § 2 k.p.k. wnikliwie uzasadni swoje stanowisko. Jeżeli dojdzie do wniosku, że jako karę współmierną za to przewinienie należy wymierzyć karę pozbawienia prawa do wykonywania zawodu, będzie miał na uwadze bezterminowy charakter tej sankcji.

Mając na uwadze powyższe rozważania, orzeczono jak w wyroku.